

УДК
502.174
658.567:68
7.01

ТЕТЯНА РЕМЕНСВА, ОЛЕНА КОЛОСНІЧЕНКО,
ІВАН ФРОЛОВ, ЄВГЕНІЯ ЛАЗАРІВ
Київський національний університет технологій та дизайну,
Україна

РЕЦИКЛІНГ FASHION-ПРОДУКТІВ: ТВОРЧИЙ ПІДХІД ТА СВІДОМЕ СТАВЛЕННЯ ДО МОДИ

Мета. Аналітичні дослідження процесів переробки та утилізації fashion-продуктів для забезпечення свідомого підходу до моди, який сприятиме дбайливому ставленню до довкілля, загостренню проблеми, а також аналізу використання наукових розробок та їх застосовуванню у різноманітних технологіях сучасних виробництв.

Ключові слова: свідомої мода, fast-fashion, фрисайклінг, ресайклінг, апсайклінг.

Постановка завдання. Справжнім бичем сучасного суспільства є консюмеризм (філософія споживання) та fast-fashion (швидка мода). Спонтанні покупки, дешевий одяг низької якості, трендові речі «на один раз» – все це призводить до надмірного скупчення майбутніх текстильних відходів у гардеробі. Протягом ХХ ст. переробляти речі часто було практично питанням виживання, сьогодні — честі та свідомості. Модні блогери активно надають інформацію щодо переробки і створення актуальних комплектів одягу зі старих речей: криза надвиробництва не шкодує нікого, а ось творчий підхід – завжди в пошані. Саме тому, розглянемо цей потрібний тренд сучасного світу, якщо хочемо дихати чистим повітрям і не відчувати труднощів із питною водою.

Методи досліджень. базуються на аналізі науково-технічних, виробничих видань, а також публікаціях сучасних інтернет-сайтів та популярних блогів визначеної проблематики.

Результати досліджень. Мода змінюється швидкими темпами, а це означає, що люди часто купують одяг. Щорічно виробляється понад 80 мільярдів тон одягу. Він зазвичай служить один сезон, а потім вирушає на дно шафи або звалище. Модна промисловість посідає друге місце за рівнем забруднення довкілля, поступаючись лише нафтохімічній промисловості. До того ж, одягу сьогодні вироблено стільки, що можна «носити ще 7 років усім

світом»! [1, 2]. Колосальні цифри. При цьому всі розуміють, що модничати і вбиратися ми не перестанемо, адже мода — це емоції та самовираження.

Сучасний *fashion*-бізнес України значно відрізняється від *fashion*-бізнесу у Франції або Італії, перш за все тому, що в нашій країні існують особливості економіки, логістики, а також менталітету споживачів. Згідно з соціологічними опитуваннями, жінки є набагато активнішими споживачами на даному ринку, ніж чоловіки. Сегмент жіночого одягу на вітчизняному ринку набагато перевершує чоловічий і є найбільшим. Таким чином, одяг та взуття — сектор, який особливо гостро відчуває на собі вплив кризи. В умовах, коли споживачі почали заощаджувати на необхідному, боротьба за кожного клієнта є запорукою виживання компаній. Щороку до України завозять величезну кількість секонд-хенду [3]. Примітно, що у купі поношеного одягу з Європи можна знайти речі українських дизайнерських брендів та виробників.

Сьогодні широко відомі такі основні шляхи переробки, утилізації або рециклінгу непотрібного одягу – це фрисайклінг, ресайклінг, апсайклінг або даунсайклінг [1-5]. Кожен з них відповідає свідомому споживанню та циркулярній економіці, в основі яких концепція Reduce-Reuse-Recycle (використовувати менше–використовувати повторно–переробляти).

Сутність фрісайклінгу або культури обміну, проста: віддавайте іншим непотрібні вам речі. Замість того, щоб просто викинути старий одяг або такий, який вам більше не потрібний, його можна віддати на благодійність. Збором одягу займаються різні благодійні організації та фонди: в Україні працює багато волонтерських організацій, які допомагають вимушеним переселенцям та нашим воїнам; перелік таких організацій є на урядових порталах та сайтах. Крім того, зіпсований одяг, обрізки тканин, ганчір'я, можна віддати у притулки для тварин або здати на утилізацію.

Ресайклінг, апсайклінг і даунсайклінг мають на увазі переробку старих речей. Але мають деякі відмінності. Так, ресайклінг означає, що сировина після повторного використання матиме таку ж цінність. Отже, ресайклінг – це ще одна можливість дати нове життя старому одягу, часто передбачаючи повну його переробку для виробництва з його сировини аналогічної.

Апсайклінг перетворює сировину на більш цінний предмет, тобто підвищує її рівень якості; даунсайклінг, навпаки, знижує рівень сировини. Так буває, коли після переробки з матеріалу не можна зробити ідентичний за якістю продукт. Сьогодні до абсайклінгу (даунсайклінгу) додано переробку матеріалів. Переробка текстилю – метод вторинного використання тканин із різних волокон або залишків матеріалів виробничого процесу. Основними

матеріалами для переробки є викинуті раніше одяг, меблі, килими, простирадла, рушники.

При переробці текстилю існує різниця між натуральними і синтетичними волокнами. Натуральний текстиль сортують за вмістом волокон та кольором. Завдяки поділу кольорів, необхідність повторного фарбування може бути усунена, зменшуючи енергетичні потреби. Потім волокна подрібнюють і виготовлюють з них пряжу. Деякі волокна використовують для текстильного наповнення, наприклад, у матрацах, м'яких іграшках. Одяг з синтетики переробляють у відповідну крихту, яку потім застосовують для виготовлення нових волокон і тканин. Апсайклінг - модний екологічний тренд, який сьогодні у пошані відомих брендів одягу та рукоділля у всьому світі. Він передбачає творчий підхід із частковим збереженням вихідної речі, та її переробкою.

З великої кількості екологічних проєктів у модній індустрії не важко вибрати одні з найперспективніших — вони передусім передбачають якнайменше відходів від виробництва та мінімальне використання ресурсів. Саме тому багато брендів відмовляються сьогодні від виробництва одягу з нових матеріалів, натомість обираючи апсайклінг та ресайклінг: це київська марка Ksenia Schnaider (перешиває секонд-хендні джинси у нові вироби); американські бренд Re/Done (має лінійку перероблених джинсів Levi's) та дизайнерка Ніколь Маклафлін (створює із найрізноманітніших предметів кумедні речі у вуличному стилі) та ін.

Також слід відзначити, що сьогодні конче відчувається потреба у фахівцях з рециклінгу одягу – тих, хто відмінно розуміється на екології, матеріалознавстві та технологіях переробки. Фаховим завданням є розробка оптимальних способів переробки старого одягу, його повторного використання. Професія набуває поширення - в багатьох видах виробничої діяльності головний акцент залишатиметься за екологією.

Висновок. Щороку велику кількість одягу викидають на звалища, а 95% із них придатні для повторного використання. Абсолютно всі види переробки однаково важливі. Адже це набагато ефективніше та більш екологічно, ніж «поховання» старих речей на звалищах. В Україні переробляється менш як 10 % відходів, в той час як Швеція, досягла майже стовідсоткового показника: лівова частка відходів перетворюється на енергію. Якщо сьогодні перестати загострювати та не вирішити проблему утилізації, наша планета перестане бути чистою і красивою: утилізація безпосередньо пов'язана із захистом навколишнього середовища.

Література

1. Кінець епохи fashion: що чекає на ринок одягу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pro-consulting.ua/pressroom/konec-epohi-fashion-chto-zhdyot-gynok-odezhdy-v-ukraine> (дата звернення 30.09.2023 р.).
2. Легка промисловість України: Шлях у ЄС, боротьба з «секонд-хендом» та китайським шматтям [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2064256-legka-promislovist-ukraini-slah-u-es-borotba-z-sekondhendom-ta-kitajskim-smattam.html (дата звернення 30.09.2023 р.).
3. Як позбутися непотрібного одягу без шкоди навколишньому середовищу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ecopolitic.com.ua/news/kak-izbavitsya-ot-nenuzhnoj-odezhdy-bez-vreda-okruzhajushhej-srede/> (дата звернення 30.09.2023 р.).
4. Як розвивається і скільки грошей економіці приносить дизайн-індустрія в Україні – дослідження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vctr.media/dizayn-issledovanie-2019-31169/?fbclid=IwAR2vniyUwe5w38n4P9G9h2YuHfDhX2IG8am5OGRla1_I_iG_35mYf6eo5Qec. (дата звернення 30.09.2023 р.).
5. Struminska T., Lutsker T., Frolov I., Vesela Y., Mamchenko Y. Modern Trends in ecological preservation of textile materials in the fashion industry. Sustainable Development: Modern Theories and Best Practices : Materials of the Monthly International Scientific and Practical Conference (April 28-29, 2023). Tallinn: Teadmus OÜ, 2023, P. 124-129 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://api.teadmus.org/storage/published_books/monthly_thesis_book_04_2023/book.pdf (дата звернення 06.09.2023 р.)